

Nekroloji:

GÉZA FEHÉR'İN ARDINDAN (1917-2005)

GEZA DAVID

Eskiden Máramaros iline, bugün Ukrayna'ya bağlı Iza köyünde doğdu. Babası Bulgar Türkleri'nin, 7'nci ile 10'uncu yüzyıllardaki ilk Bulgar devleti tarihinin ve arkeolojik kalıntılarının ün kazanmış uzmanı idi.

Budapeşte Péter Pázmány Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra doktora payesini Pécs şehrindeki Erzsébet Bilim Üniversitesi'nde hukuk alanında kazandı. 1942 yılının sonlarına doğru Diyanet ve Kültür Bakanlığı'nın bursuyla Türkiye'ye geldi. Harp uzayınca Türkiye'deki kalışı da uzadı. Bu arada Türk dilini öğrendi ve Osmanlı medeniyeti hakkında geniş bilgilere sahip oldu.

1948'de ülkeye döndü ve Macar Millî Müzesi'nde çalışmaya başladı. İlk dönemlerde Osmanlı tarihiyle alakalı bazı arkeolojik kazılara katıldı (Esztergom-Szenttamáshegy, Érd-Öfalu).

Zamanla müzenin ortaçağ koleksiyonu uzmanı ve Osmanlı eserlerinin sorumlusu oldu. Bu malzemenin ayrıntılı araştırılması ve konuya yönelik meselelerin derin bir şekilde ele alınması alanında büyük hizmetleri vardır. Sadece Millî Müze'deki koleksiyonun tanıtılmasıyla kalmayarak, çeşitli taşra müzelerindeki Osmanlı sanat eserleri hakkında da makaleler yazdı.

1960'tan sonra yurt dışına da çıkabildi. Başta Türkiye'de olmak üzere kongre ve sempozyumlara katıldı ve Macaristan'la ilgili Osmanlı minyatürlerine ait araştırmalar sürdürdü. Macar-Türk ilişkilerine büyük önem verdiği için üniversitelerde ve ilmi kuruluşlarda konferanslar verdi ve bunların metnini Türkiye'de yayınladı.

Uluslararası Türk Sanat Tarihi Komitesi'nin devamlı üyesiydi. Bu sıfatında 5. Uluslararası Türk Sanat Tarihi Kongresi'ni düzenledi ve kongrenin tebliğlerini kalın bir cilt halinde neşretti. Macar Türk Dostluk Derneği'nin kurucularından olup 1989'dan 1997'ye kadar derneğin başkanıydı.

Macarca, Türkçe, Fransızca, Almanca, İngilizce ve Rusça dillerinde 175 eser yazdı.

Macar Bilimler Akademisi tarafından verilen PhD'yi kazandı. Aynı Akademi çerçevesinde faaliyet gösteren Şarkiyat Komitesi'nin üyesiydi.

İstanbul Sanat Tarihi Derneği'nin şeref üyesiydi. Türk Tarih Kurumu'nun Atatürk Madalyası, T.C. 50. yılı Takdirnamesi, İstanbul Üniversitesi beş yılda bir verilen Büyük Tunç Madalyası ve Macar Millî Müzesi'nin Széchenyi Madalyası gibi ödüllere layık görüldü. 1997 yılında ise T.C. Liyakat Nişanı ile taltif edildi. Bunun ardından Türk Tarih Kurumu'nun şeref üyeliğine getirildi.

Başlıca eserleri (bazı başlıkların Türkçe çevirilerini veriyorum): Estergon-Szenttamashagy'deki Türk Çanak-Çömlek Fırını: Belleten; Macar Millî Müzesi'ndeki Türk Çadırı: Folia Archaeologia; Macar Millî Müzesi'ndeki Türk Bakır Vazoları: Folia Archaeologia; 16-17. yy'larda Macaristan'daki Türk Çanak-Çömlekçiliğinin Problemleri: Rocznik Orientalisty czny; Macaristan'daki Türk Kuyumculuk Yadigârları. Balkanlar'daki Kuyumculuğa Türk Tesiri: Türk Etnografya Dergisi; Estergon'dan Türk Bakır Eşyaları: A Komárom Megyei Múzeumok Közleményei; Önasya Dergisinde Neşredilen Makaleleri; Türk Minyatürlerinde Macar Tarihi. I-II: Türkiyemiz; Hungarian History in Islamic Miniature Painting: The Muslim East - Studies in Honour of Julius Germanus; Craftsmanship in Turkish-Ruled Hungary: Budapest; Türkische Miniaturen aus den Chroniken des ungarischen Feldzuges: Budapest ve başkaları.

Birkaç yıl önce by-pass olan Geza Feher 21 Şubat 2005 tarihinde vefat etti. Geniş bilgisini, olgun, insancıl, yardımsever ve mütevazı kişiliğini özleyeceğiz.